

7/16901
GK 53

T.C.
ÇALIŞMA ve SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :B.13.0.SGB.0.13.00.00/610/236
Konu :Yazılı Soru Önergesi (7/16901)

21/01/2011

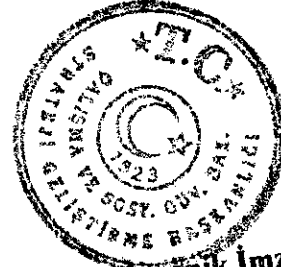
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 30/11/2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-26984 sayılı yazınız.

Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Akif PAKSOY'a ait 7/16901 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

EK :
1 Yazı

Ömer DİNÇER
Bakan

Güvenli Elektronik İmza
Aşlı ile Aynıdır.

Mustafa DİNÇER
Bakan

Not: Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince elektronik imza ile imzalanmıştır.

**KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ MEHMET AKİF PAKSOY'UN 7/16901 ESAS
NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2010 yılı Ekim ayı dönemi itibariyle Türkiye'de toplam istihdam 23 milyon civarındadır. Toplam istihdam içindeki kayıtlı çalışan sayısı, Sosyal Güvenlik Kurumu istatistiklerine göre aynı dönem itibarıyla işçi (5510 sayılı Kanun 4/a) 10.338.989, kendi hesabına çalışan (5510 sayılı Kanun 4/b) 3.309.531 ve memur (5510 sayılı Kanun 4/c) 2.244.534 kişidir.

31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda kayıt dışı istihdamı önlemeye yönelik önemli hükümler bulunmaktadır.

Söz konusu Kanunla; ücretlerin bankalara yatırılması zorunluluğu getirilmiştir. 18/11/2008 tarihli ve 27058 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "*Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmelik*" hükümleri çerçevesinde 10'un üzerinde işçi çalıştıran işyerlerinde ücretlerin bankalar vasıtasıyla ödenmesi öngörülmüştür.

Kendi nam ve hesabına çalışanların (tarım dahil) sigortalılık bildiriminin, faaliyetleri ile ilgili kayıt ve tescilleri yapılan vergi dairesi ve meslek kuruluşlarınca yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

Kayıt dışı istihdam konusunda yapılan denetimlerde caydırıcılık sağlanması için uygulanan idari para cezaları artırılmıştır.

Esnek çalışanların kayıt altına alınması için düzenlemeler yapılmıştır.

İsteğe bağlı sigortaya müracaat ve devam şartları kolaylaştırılarak daha fazla kişinin kayıt altına alınması, bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları ve sisteme dahil edilmeleri, dolayısıyla kayıt dışı istihdamın önlenmesi amaçlanmıştır.

Tarımsal faaliyetlerde bulunanların sisteme dahil edilmesine yönelik olarak, sigortalılık için prime esas kazançları ve ödeyecekleri prim miktarlarının 15 yıla yayılacak şekilde kademeli olarak artırılması öngörülmüş ve daha fazla kişinin sisteme dahil edilmesi sağlanmıştır. Dolayısıyla bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları sağlanarak sigortalılık özendirilmiştir.

5510 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin yedinci fıkrası hükümlerine istinaden bankalar ve kamu kurum ve kuruluşlarına işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol etme yükümlülüğü getirilmiştir.

Söz konusu madde hükmüne istinaden 28/09/2008 tarihli ve 27011 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "5510 Sayılı Kanunun 8 inci Maddesinin Yedinci Fıkrasının Uygulanması Hakkındaki Tebliğ" gereğince 2008 yılı Ekim ayından itibaren bankalar ve kamu idarelerine işlem yaptıkları kişilerin "kimlik ve mesleki" bilgilerinin de zorunlu olarak alınarak Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirimleri sağlanmıştır.

Bu kapsamda; 2008 yılı Ekim ayından itibaren tüm bankalar, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, PTT Genel Müdürlüğü, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, Özerk Spor Federasyonları, Noterler, İnternet Sağlayıcıları, Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi, Turkcell, Vodafone ve Avea GSM Operatörleri, TEDAŞ, Yükseköğretim Kurumu, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünden T.C. kimlik numaraları ile birlikte meslek bilgileri de alınmaya ve alınan bilgilerden sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanılmıştır.

5510 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinin yedinci fıkrası gereğince 27/09/2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamu İdarelerinin Denetim Elemanlarınca Yapılan Tespitler Hakkında Yönetmelik" çerçevesinde kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan sigortalılık tespitlerine ilişkin tutanak ve raporların değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Kayıt dışı istihdamın önlenmesi çalışmaları kapsamında taşra birimlerinde "Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Servisi" kurulmuştur.

Taşra birimlerinde denetim yapma ve istihdam edilmek üzere sosyal güvenlik kontrol memuru sayısı artırılmıştır.

Sağlık Bakanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda belli sektörlerde çalışanların tabi tutulduğu portör muayene listelerine "T.C Kimlik numaraları"nın da eklenerek listelerin Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmesi konusunda Sağlık Bakanlığınca Sağlık İl Müdürlüklerine talimat verilmiş ve 2008 yılı Mayıs ayından itibaren Sağlık İl Müdürlüklerinden portör muayene listeleri alınarak sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanılmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ekinde bulunan Ek 1 (işyeri bildirimi) ve Ek 2 (çalışanların bildirimi) formlarının Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerine gönderilmesi talimatlandırılmış ve 2008 yılı Temmuz ayından itibaren gönderilen bu formlardan sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanılmıştır.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda vergi dairelerince düzenlenen yoklama fişlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmesi ve bu fişlerden Kuruma kayıtlı olmayanların tespiti, Kuruma kayıtlı olup da yoklama fişinde yer almayanların da ilgili vergi dairelerine bildirilmesi uygulaması başlatılmıştır.

Yapılan bu çalışmalar sonucunda 2008-15.01.2011 itibarıyla ağırlıklı veri paylaşımına dayalı olarak 866.847 çalışan ve 41.951 işyerinin kayıtsız olduğu tespit edilmiştir.

Gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan gelir vergisi tarifesinin üst dilimi 5281 sayılı Kanunla yüzde 45'ten yüzde 40'a, daha sonra 5479 sayılı Kanun ile de bu oran yüzde 35'e indirilmiştir. Ayrıca tarifenin ilk gelir dilimine uygulanan vergi oranı yüzde 20'den yüzde 15'e, tarife dilimleri ise beşten dörde indirilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinde yer alan gelir vergisi tarifesinde 23/07/2010 tarihli ve 6009 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonucu, ücret gelirlerinde en üst vergi dilimi 50.000 TL'den 76.200 TL'ye çıkarılarak bu tutarı aşan gelirin yüzde 35 oranında vergilendirilmesi sağlanmıştır.

Yine, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda 5615 sayılı Kanunla vergi indirimi uygulamasına son verilerek bunun yerine "Asgari Geçim İndirimi" sistemi uygulamaya konulmuştur. Sistem, mükellefin kendisi, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi ile bakmakla yükümlü olduğu çocukları için 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin brüt tutarı üzerinden belirli oranlarda indirimler hesaplanarak bu indirim tutarına isabet eden gelir vergisi tutarının ücretlinin hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilmesi suretiyle uygulanmaktadır.

Asgari geçim indirimi uygulaması ile ücretlilerin medeni hali dikkate alınarak 2010 yılı için aylık 54,67 TL ile 92,94 TL arasında asgari geçim indirimi tutarı hesaplanmakta olup bu tutar ücret üzerinden hesaplanan gelir vergisinden düşülmektedir. Başka bir ifade ile asgari geçim indirimi uygulaması nedeniyle ücretlinin medeni durumuna göre asgari ücretin yüzde 58,83 ile yüzde 100'ü vergi dışı bırakılarak istihdam (asgari ücret) üzerindeki vergi yükü önemli ölçüde azaltılmakta, dolayısıyla ücretlinin eline geçen tutar artmaktadır.

Öte yandan, Katma Değer Vergisi Kanununun 28 inci maddesi ile belirlenen katma değer vergisi oranını dört katına kadar artırmaya, yüzde 1'e kadar indirmeye bu oranlar dahilinde muhtelif mal ve hizmetler ile bazı malların perakende safhası için farklı vergi oranları tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bakanlar Kurulu ekonomik ve sosyal nedenlerle gerektiğinde bu yetkisini kullanarak mal teslimleri ve hizmet ifaları için uygulanacak katma değer vergisi oranlarında değişikliğe gitmiştir. Ancak alkol, sigara gibi ürünlere uygulanan özel tüketim vergisi ile katma değer vergisi oranlarının değiştirilmesine yönelik bir çalışma bulunmamaktadır.

